

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Františka Moznera v trestnej veci vedenej pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. na neverejnom zasadnutí konanom 5. októbra 2016 v Bratislave o návrhu obchodnej spoločnosti V., s. r. o. podľa § 23 ods. 1 Tr. por. na odňatie veci Krajskému súdu v Trnave, takto

r o z h o d o l:

Trestná vec vedená na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 3Tpo/59/2016 sa tomuto súdu **n e o d n í m a.**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dunajská Streda uznesením z 12. februára 2016, sp. zn. Tp/201/2016, na návrh prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave podľa § 95a ods. 1 Tr. por. rozhodol o vrátení peňažných prostriedkov zaistených na účte č. X. vo výške 1.802.000,- eur a na účte č. X. vo výške 682,94 eura obchodnej spoločnosti P., pretože dospel k záveru, že z výsledkov dokazovania v prípravnom konaní je nepochybné, že zaistené peňažné prostriedky nepatria majiteľom účtov, na ktorých sú zaistené – obchodným spoločnostiam V., s. r. o. a U., spol. s r. o. a na ďalšie konanie nie sú potrebné.

Proti tomuto uzneseniu podala obchodná spoločnosť V., s. r. o. (ďalej tiež „sťažovateľka“) 25. februára 2016 sťažnosť, v ktorej v podstate namieta, že:

1. vydané uznesenie Okresného súdu Dunajská Streda je nezákonné, nakoľko ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o žiadosti sťažovateľky o uvoľnenie finančných prostriedkov z 18. decembra 2015,

2. nebolo nepochybné preukázané, že peniaze na účte sťažovateľky patria spoločnosti P.,
3. pred samotným vydaním uznesenia si sudca nevyžiadal stanovisko od sťažovateľky, čím porušil jej ústavné právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde,
4. krajský prokurátor podal návrh na vrátenie zaistených finančných prostriedkov na Okresný súd Dunajská Streda 29. januára 2016 pod číslom Kv 51/13 pred tým, ako bolo vydané právoplatné rozhodnutie o žiadosti sťažovateľky o zrušenie zaistenia peňažných prostriedkov na jeho účte vo výške 1.802.000,- eur,
5. návrh na vrátenie zaistených finančných prostriedkov podal zaujatý prokurátor, voči ktorému bol podaný návrh na disciplinárne konanie a preto jeho podanie považuje sťažovateľka za nezákonné,
6. prokurátor o žiadosti o uvoľnenie zaistených finančných prostriedkov a aj sudca o návrhu mali rozhodovať podľa zákona platného do 31. decembra 2015, pričom podľa tohto zákona nemá v kompetencii rozhodovať o tejto veci Okresný súd Dunajská Streda,
7. Okresný súd Dunajská Streda vybavil vec expresne rýchlo, keď o návrhu, ktorý bol podaný Krajskou prokuratúrou v Trnave 29. januára 2016, rozhodol už 12. februára 2016 bez toho, aby umožnil sťažovateľke sa k veci vyjadriť,
8. uznesenie bolo doručené na adresu trvalého bydliska konateľa obchodnej spoločnosti V., s. r. o. a nie na jej adresu.

Z týchto dôvodov sťažovateľka zároveň navrhla, aby bola táto vec odňatá Okresnému súdu Dunajská Streda a aj všetkým súdom v celej pôsobnosti Krajského súdu v Trnave a bola pridelená inému súdu mimo pôsobnosti Trnavského kraja, ktorý bude rozhodovať zákonne a nezaujato.

Vyššie uvedené dôvody sťažnosti precizovala sťažovateľka v podaní doručenom Okresnému súdu Dunajská Streda 15. marca 2016. Súčasne zopakovala návrh na odňatie predmetnej veci Okresnému súdu Dunajská Streda a aj Krajskému súdu v Trnave

a jej prikázanie inému súdu mimo obvod tohto krajského súdu. V tejto súvislosti uviedla, že z jej pohľadu rozhodoval zaujatý sudca pod vplyvom vzťahov s prokurátorom, ktorý má podľa nej osobný záujem na tejto veci. Pritom z vyjadrenia viacerých ľudí blízkych okresnému súdu a prokuratúre je jej známe, že existujú osobné a veľmi priateľské vzťahy a prepojenia medzi sudcami a prokurátormi, ktorí sa podľa sťažovateľky mali vyjadriť, že A. nebudú peniaze vrátené. O tom, že existuje osobná zaujatosť celého aparátu prokuratúry a sudcov tak v okrese Dunajská Streda ako aj na Krajskom súde v Trnave, svedčí podľa sťažovateľky aj fakt, že voči manželke jej konateľa sa bez priamych dôkazov vedie viacero trestných konaní a už došlo aj k odňatiu veci z Okresného súdu Dunajská Streda a z Krajského súdu v Trnave a k jej prikázaniu mimo obvod pôsobnosti tohto krajského súdu. Zároveň vyslovila názor, že zákonné pochybenia, ktoré vytýka, vzbudzujú nielen u nej, ale aj medzi verejnosťou presvedčenie, že sudca pre prípravné konanie, ktorý je dlhoročným skúseným sudcom, rozhodol veľmi rýchlo, zaujato a svojvoľne, aby vyšiel v ústrety návrhu prokurátora a v podstate aj návrhom tzv. poškodených strán.

Na výzvu Okresného súdu Dunajská Streda sťažovateľka podaním došlým súdu 1. júna 2016 doplnila odôvodnenie uplatnených námietok zaujatosti v tom smere, že celý Okresný súd Dunajská Streda, Krajský súd v Trnave, Okresná prokuratúra Dunajská Streda a Krajská prokuratúra v Trnave sú zaujatí voči osobe konateľa sťažovateľky J.J. a voči jeho rodinným príslušníkom. Zdôraznila, že ten istý sudca okresného súdu rozhodoval aj o veci vedenej voči manželke konateľa, v ktorej bol spis odňatý Okresnému súdu Dunajská Streda a Krajskému súdu v Trnave rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Ndt 8/2015. V ďalšej časti tohto podania sťažovateľka v podstate zopakovala už uplatnené námietky, včítane tých, ktoré smerujú proti sťažnosťou napadnutému uzneseniu.

Napokon sťažovateľka doplnila jej návrh na odňatie a prikázanie veci aj podaním doručeným Krajskému súdu v Trnave 8. septembra 2016. V ňom nad rámec už uvedeného zvýraznila požiadavku objektívnej nestrannosti sudcu, ktorá sa neposudzuje podľa jeho subjektívneho stanoviska, ale podľa objektívnych symptómov v zmysle tzv. teórie zdania, podľa ktorej spravodlivosť nemá byť iba vykonávaná, ale jej nevyhnutnou súčasťou je, aby sa tak javila aj v očiach všetkých subjektov konania. Podľa názoru sťažovateľky nie je objektívna nestrannosť sudcov a prokurátorov okresu Dunajská Streda a trnavského kraja daná. Vzhľadom na uplatnené námietky sa totiž nimi vykonávaná rozhodovacia činnosť

javí nielen v očiach sťažovateľky, ale aj jej konateľa a jeho manželky Mgr. M. A., ktorá je zároveň spoločníčkou obchodnej spoločnosti V., s. r. o., ako arbitrárna, svojvoľná a nezákonná, čo bolo podľa nej judikované v už zmienenom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré v prílohe predložila a podľa ktorého bola trestná vec vedená proti Mgr. M. A. na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 1T 163/2014 a na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 3Nto 3/2015 týmto súdom odňatá a prikázaná Okresnému súde Spišská Nová Ves. Zároveň poukázala na pochybenie sudcu pre prípravné konanie pri predkladaní tejto veci na rozhodnutie o ňou podanom návrhu na odňatie a prikázanie veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorý ju vrátil ako predčasne predloženú. Z týchto dôvodov sťažovateľka primárne žiada, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky odňal predmetnú vec Krajskému súde v Trnave a pre účely ďalšieho rozhodovania ju prikázal niektorému z krajských súdov s výnimkou Krajského súdu v Trnave. Z dôvodu opatrnosti však taktiež žiada, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky pre prípad následnej nutnosti nového prvostupňového rozhodovania vec odňal aj Okresnému súde Dunajská Streda a prikázal ju niektorému z vecne a funkčne príslušných okresných súdov s výnimkou všetkých okresných súdov v trnavskom kraji.

Obchodná spoločnosť P. vo vyjadrení k návrhu na odňatie veci z pôsobnosti Krajského súdu v Trnave uviedla, že ho považuje po procesnej stránke za nezmyselný. Podľa jej názoru nie je možné podať námietku zaujatosti takýmto všeobecným spôsobom a v takomto rozsahu. Uvedené táto obchodná spoločnosť v podstate zopakovala aj vo vyjadrení doručenom Okresnému súde Dunajská Streda 19. júla 2016, v ktorom označila sťažovateľkou uplatnené námietky za účelové a zmätočné a navrhla, aby nadriadený orgán žiadosti o odňatie a prikázanie veci nevyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd príslušný podľa § 23 ods. 1 Tr. por. preskúmal návrh obchodnej spoločnosti V., s. r. o. na odňatie a prikázanie veci ako aj predložený spisový materiál a dospel k záveru, že niet dôležitého dôvodu na odňatie veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 3Tpo/59/2016 tomuto súdu.

Hneď úvodom je potrebné poukázať na to, že sťažovateľka uplatnila návrhy na odňatie veci Okresnému súde Dunajská Streda a Krajskému súde v Trnave a jej prikázanie iným súdom mimo územný obvod Krajského súdu v Trnave v sťažnosti proti uzneseniu okresného

súdu, ktorým bolo neprávoplatne meritórne rozhodnuté. O návrhu vo vzťahu k prvostupňovému súdu tak bude možné (a nutné) konať a rozhodnúť iba vtedy, pokiaľ bude jeho napadnuté uznesenie v sťažnostnom konaní zrušené a vec mu bude vrátená na nové konanie a rozhodnutie. Najvyšší súd preto v tomto štádiu konania posudzoval iba návrh na odňatie veci Krajskému súdu v Trnave ako nadriadenému súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie o podanej sťažnosti.

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.

Odňatie veci príslušnému súdu a jej prikázanie inému (miestne nepríslušnému) súdu je opatrením výnimočným, pretože predstavuje prielom do Ústavou Slovenskej republiky garantovaného práva, že nikto nemôže byť odňatý jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Hoci zákon v citovanom ustanovení bližšie nevymedzuje dôležité dôvody odôvodňujúce delegáciu veci, pri ich posúdení, aj so zreteľom na vyššie uvedený ústavný princíp zákonného sudcu, je nutné vychádzať z toho, či u miestne príslušného súdu možno zabezpečiť dodržanie základných zásad trestného konania a vylúčiť akékoľvek opodstatnené pochybnosti o nestrannosti súdu. Jedným z takýchto dôvodov je tak i prípad vylúčenia všetkých sudcov príslušného súdu z rozhodovania konkrétnej veci. Preto základná otázka, ktorú musel najvyšší súd v posudzovanej veci vyriešiť bola tá, či z vykonávania úkonov trestného konania v nej sú vylúčení všetci sudcovia Krajského súdu v Trnave.

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený (okrem iných) sudca, u ktorého možno mať pochybnosti o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci, alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencovi alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods. 6 Tr. por. o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 4 alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

V súlade s dlhodobo ustálenou súdnou praxou platí, že pomer k prejednávanej veci môže spočívať u sudcu napríklad v tom, že sudca sám, alebo jemu blízka osoba boli poškodení prejednanou trestnou činnosťou. Z titulu pomeru k prejednávanej veci je vylúčený tiež sudca, ktorý by v nej mohol vystupovať ako svedok. Pre pomer k osobám, ktorých sa úkon týka, resp. k ich zástupcom a orgánom činným v konaní bude spravidla vylúčený sudca, ktorý je k týmto osobám predovšetkým v pomere príbuzenskom alebo obdobnom, ale tiež vo vzťahu úzko priateľskom, či naopak nepriateľskom.

Treba zároveň zdôrazniť, že i keď zákon nespája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania veci iba so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale dôvodom takéhoto rozhodnutia je čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z už zmieneného ústavného princípu, že nikto, teda žiadna zo strán trestného konania nesmie byť odňatá svojmu zákonnému sudcovi. Inak povedané, sudcu možno vylúčiť z pojednania a rozhodovania pridelennej veci len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo, resp. ktoré vzbudzujú dôvodné pochybnosti, že jeho rozhodnutie tieto požiadavky spĺňať nebude.

Pri posudzovaní (ne)zaujatosti sudcu sa pritom uplatňuje jednak subjektívny prístup, ktorý vychádza z osobného presvedčenia konkrétneho sudcu, ktorého osobná nezaujatosť (nestrannosť) sa predpokladá až dovtedy, kým sa nepreukáže opak, a jednak prístup objektívny, ktorý vyplýva z požiadavky, aby spravodlivosť bola nielen vykonávaná, ale musí sa i zdať, že je vykonávaná, a ktorého cieľom je preveriť, či existujú nejaké overiteľné skutočnosti spôsobilé vzbudiť pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Aj pri uplatnení druhého kritéria ale platí, že pri rozhodovaní o tom, či je v konkrétnom prípade daný legitímny dôvod k obavám, že niektorý sudca nie je nestranný, môže byť stanovisko strán trestného konania síce dôležité, nie je ale rozhodujúce. Rozhodujúcim je to, či takáto obava môže byť považovaná za objektívne oprávnenú (primerane napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Hauschildt proti Dánsku z 24. mája 1989 a vo veci D. N. proti Švajčiarsku z 29. marca 2001). Povedané inými slovami, aj pri posudzovaní tzv. javovej stránky nestrannosti sudcu je podstatnou reálna existencia objektívnych okolností, ktoré by mohli viesť k pochybnostiam, že sudca disponuje určitým – nie nezaujatým – vzťahom k veci, stranám alebo ich zástupcom. Objektívnu nestrannosť pritom nemožno

chápať tak, že by snád' čokoľvek, čo môže vrhnúť hoci len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučovalo ako zaujatého. Preto aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva treba pristupovať k posudzovaniu tejto otázky realisticky a vyžadovať, aby sa obava z absencie nestrannosti sudcu zakladala na konkrétnych, preukázateľných a dostatočne závažných skutočnostiach.

Spravujúc sa týmito všeobecnými východiskami považoval najvyšší súd pri posúdení predloženej veci za rozhodujúce, že z vyjadrení jednotlivých sudcov Krajského súdu v Trnave vyplýva, že sa necítia byť v tejto veci zaujatí, pričom niet žiadneho dôkazu o opaku. Za taký totiž nemožno v žiadnom prípade považovať ničím nepodložené tvrdenia sťažovateľky o existencii osobných a veľmi priateľských vzťahov a prepojení medzi sudcami a prokurátormi bez toho, aby tie boli akokoľvek špecifikované vo vzťahu ku konkrétnym sudcom Krajského súdu v Trnave. Takéto všeobecné (konkrétnymi skutočnosťami neodôvodnené) vyjadrenia nie sú ani spôsobilé vyvolať také pochybnosti o nezaujatosti sudcov príslušného krajského súdu, ktoré by bolo možné považovať za objektívne oprávnené.

Pokiaľ v súvislosti s požiadavkou objektívnej nestrannosti sudcu poukazuje sťažovateľka na rozhodnutie najvyššieho súdu z 24. júna 2015, sp. zn. 3Ndt 8/2015, treba v prvom rade uviesť, že predmetné rozhodnutie sa netýka obchodnej spoločnosti V., s. r. o., ale trestnej veci jedného z jej spoločníkov. Navyše z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že dôvodom odňatia tejto inej veci Okresnému súdu Dunajská Streda a Krajskému súdu v Trnave bol prioritne nezákonný postup a vyjadrenia sudcu prvostupňovému súdu, ktorému bola vec pridelená, pri výsluchu zadržanej obvinenej Mgr. M. A. a až v nadväznosti na to skutočnosť, že Krajský súd v Trnave rozhodol o návrhu obvinenej na odňatie veci, hoci na to nebol príslušný. Pritom odhliadnuc od toho, že podľa § 32 ods. 6 Tr. por. len procesný postup súdu (aj keby bol nesprávny) nie je sám o sebe dôvodom vylúčenia sudcu, sťažovateľka v tejto veci vo vzťahu k doterajšiemu postupu Krajského súdu v Trnave žiadnu konkrétnu námietku neuplatnila.

Zohľadniac dôvody, ktoré viedli v minulosti k odňatiu inej trestnej veci vedenej proti spoločníkovi sťažovateľky Krajskému súdu v Trnave, dospel najvyšší súd k záveru, že len táto skutočnosť nie je spôsobilá vyvolať opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti všetkých sudcov tohto súdu aj v tejto veci, ktorá s tou predchádzajúcou navyše priamo nesúvisí. Povedané inými slovami, sťažovateľka neuviedla v návrhu na odňatie a prikázanie

veci Krajskému súdu v Trnave nič, na základe čoho by bolo možné jej obavu zo zaujatosti všetkých jeho sudcov považovať za objektívne oprávnenú.

Z týchto dôvodov najvyšší súd predmetnú vec Krajskému súdu v Trnave neodňal.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 5. októbra 2016

JUDr. Peter Krajčovič
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. František Mozner

Za správnosť vyhotovenia : Mgr. Lucia Gočálová